

«Going down?»

«De som ikke kjenner historien, er dømt til å gjenta den!»

George Santayana

AV: [Parrhesia: kultur for kunnskap og utvikling. Filosof Anders P Petersen](#)

Januar 2026.

En sammenligning av antikkens Athen, og USA i disse dager-

Vekk med allierte:

I 415 f.Kr. gikk Athen til krig mot Syracuse på Sicilia. Athen var etter den tids mål en supermakt, og hadde ødelagt den gode alliansen de hadde hatt med sine naboer i «Det Deliske Forbund»; dem som forsøkte å møte deres hubris og arroganse, og dem som ønsket å være nøytrale i krigen mot Sparta og Syracuse.

AI-generert bilde:

Våpenhvilen med Syracuse-allierte Sparta ble også ødelagt da de angrep. Dette aksellererte begynnelsen på slutten for Athens makt.

Men, hva er interessant her? Kan vi se paralleller til dagens USA, nok til at vi kanskje kan få noe å tenke på?

USA kan sammenlignes med Athen i demokratisk tid, og deres strategos Alkibiades med President Donald Trump. «President»-embetet; archont i Athen, hadde på denne tiden mistet mye av sin rolle, mens embetet *strategos*/militær leder var blitt politisk mektigere.

I USA kan man til sammenligning si at presidenten har både archontens og strategos politiske og militære makt.

Historiske og kulturelle paralleller.

Athen hadde bokstavelig talt bygget seg opp fra asken i løpet av 60 år, etter persernes totale ødeleggelse av Athen i 480 f.Kr. USA har bygget seg opp fra særlig 2. verdenskrig. Det i seg selv viser kraften fra ideer og lederskap. ([Søk - "Ytring og ut" - Norli Bokhandel](#))

Generasjonene i demokratiene, før og nå: Folket og demokratiets politiske faser og dynamikk er viktig å se. Vi i 2026 er inne i 3.-4. generasjon etter krig og elendighet, i særlig

Europa, men også USA har hatt krigserfaring. 70-80 år er gått. «Byen» flommer av velstand, mette mager, og folk som ønsker mer. Men, mange føler også på frustrasjon over dårlig politisk enighet og styring, individuell politisk avmakt, og dårlig tro på fremtiden. Samfunnet er polarisert, slik det også på mange måter var likt i Athen. I begge «byer» kommer en karismatisk, nytenkende, ambisiøs og sterk mann.

Alkibiades retorisk «overtaler» athenerne til ekspansjon, og de går til krig, uten sine tidligere allierte i fra «Det Deliske Forbund». De som er med, er under tvang.

”.. vi skal enten bli herskere, som vi ganske lett kanskje blir, av hele Hellas ved makt over de sicilianske hellenere, eller vi skal i alle tilfelle ødelegge syracuserne, ...”

Alkibiades

I demokratiet er det folket som bestemmer hvem som skal styre, i prinsippet. Folket ville ha mer, gjenreise Athens stolthet, som de følte var på hell. I USA kan det virke som om det er «Alkibiades» som tar form i det hvite hus. Donald Trump har som Alkibiades lovet amerikanerne ny storhet, -som jo er en vanlig lovnad fra statsledere for sitt land- og at de skal ta kontroll over den vestlige halvkule. Han har gjort mye bra, men nå begynner han å «ta av».

«We will make America great again!» “... assert its military might to conquer the Western Hemisphere.”

Donald Trump

Sirkulært historiesyn:

Antikkens grekere hadde et sirkulært historiesyn, sagt på en annen måte; at historien gjentar seg. Det er jo det sitatet fra George Santayana også sikter til. Tenker vi over det; det finnes ikke så mange mennesketyper. Og, av dem som ønsker makt er det enda færre variasjoner av personligheter. Så, de dukker opp i historien når forholdene ligger til rette for det. En slik forutsetning er et misfornøyd folk, med rette eller urette.

Også Alkibiades og Donald Trumps personligheter kan sammenlignes; svært ærgjerrige, og virker å ikke sky noen midler for sitt mål. De har hatt suksess, og har tilsynelatende høy selvtillit. Alkibiades kom fra en politisk mektig familie, og var vinner av de Olympiske Leker. Donald Trump er gjennom et langt liv vant med kamper i næringsliv, lei av å bli utskjelt, elsker å bli rost, har nettverk og økonomisk suksess og rikdom. Men, i sin jakt på «ære og berømmelse» for nåtid og ettertid, risikerer han USAs og Vestens makt og velstand,

fremfor å ikke bli sett? I sin jakt på anerkjennelse for sine handlinger, og være snill, som en skikkelse fra en gresk tragedie, er han på vei til å gjøre alt verre? [Trump i melding til Støre: «Føler ikke lenger noen forpliktelse»](#)

Hvorfor ikke ta det rolig Donald, fortsatt jobbingen, og kanskje du kan få Nobel-prisen neste år?

Venn eller fiende? Hmm....

Alkibiades hoppet over gjerdet og tok Spartas parti og hjalp dem med strategisk forsvar av Syrakuse, når han kom i unåde i sin hjemby. Donald Trump har et sympatisk forhold til Putin -virker det som- og hans økonomiske aggresjon om ikke umiddelbar «underkastelse»/ «lojalitet» av Europa i sitt ønske om Grønland, viser sine venner at de kan behandles som en slave, fordi deres stemmer ikke skal høres om de er kritiske. Gårdagens fiende blir snakket til som venn, mens gårdagens venner behandles som annenrangs. Finnes [parrhesia](#) for USAs allierte? Forstår Europas ledere Heraklits logos (se forrige blogginnlegg)? Er Donald Trump oppriktig lei av det han ser som svakhet? Forstår han ikke at den pågående «kampen om Grønland» vil ødelegge for Vesten som helhet, uansett?

Athens kritiske allierte røster ble utslettet; massakrert, byer tilintetgjort, og tapte sin storhet i løpet av 15 år. Hva med USA, alliansen med Europa, og å være samlet i kultur, ideologisk grunnlag, og militærmakt? Europa vil ikke møte Trump i hans krav om Grønland og det kan de heller ikke, og hans furting etter Nobelprisen avkler hans verdighet. Europa kan ikke møte dette tullet, da demokrati blir tull og tyranni, og demokrati som allianse dør i samme sekund. Hva er da vitsen; å dille avgårde uten ryggrad, uten logos, et likeverds maktfor?

AI-generert bilde:

Lære av historien.

Skal vi lære av historien, må Europa -om enn i dag svak- være tydelig, stå sammen, være fornuftig og saklig, og håpe at demokratiet USA virker ut fra dets mål, å være fornuftig og anti-tyrannisk.

USA kan gjerne være mektig i år fremover, men vil ikke være det på sikt, grunnet tap av tillit, økonomiske konsekvenser og tap, tilspissingen tiltar, og hele verden vil tape, der vi

kanskje beveger oss mot «naturtistanden», en beskrivelse fra [Thomas Hobbes](#), om en alles kamp mot alle, som det motsatte av fornuften.

Antikkens grekere forstod at om man slutter å høre hva folk sier, blir man dum, og det ender i Nemesis; skjebnen, død, undergang, fordi det er andre som ofte besitter klokskapen.

Om demokratiene dør kommer de ikke tilbake, i en verden av ulver med enorme individuelle makter.

Demokrati er den sjeldneste og beste samfunnsform i menneskets historie, tilsammen kun ca 400 år, det eneste styresett som skal være basert på fornuften, på logos, på kontroll av motkreftene. La oss bli kjent med det!
